

Roman Čerbák pětasedmdesátiletý

Zdá se vám to neuvěřitelné? Mně také. Ale je to skutečně tak, kalendář nelže. Dne 19. října 2008 oslaví prof. MUDr. Roman Čerbák, CSc., své pětasedmdesátiny. A při takové příležitosti a u takové osobnosti to je důvod nejenom poblahopřát, ale také se ohlédnout a zavzpomínat. Než jsem tyto řádky napsal, podíval jsem se, co o prof. Čerbákovi před deseti lety napsal jeho přítel a blízký spolupracovník, dnes již bohužel nežijící prof. MUDr. Jiří Toman, CSc.⁽¹⁾ Jen stručně připomenu základní životopisné údaje. Prof. Čerbák se narodil 19. 10. 1933 v Ostravě. Vystudoval gymnázium v Brně-Králově Poli a pak lékařskou fakultu Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Svou odbornou kariéru zahájil v nemocnici ve Svitavách, v roce 1963 vyhrál konkurs na místo na

I. interní klinice Fakultní nemocnice s poliklinikou na Pekařské ulici v Brně. V roce 1967 byl jmenován interním konsiliářem na I. chirurgické klinice téže nemocnice a v roce 1977 přešel na nově zřízené kardiologické oddělení, které od té doby mnohokrát změnilo název až k dnešnímu Centru kardiovaskulární a transplantační chirurgie, a v něm pracuje dosud. Profesor Čerbák složil atestaci z vnitřního lékařství prvního stupně v roce 1961, vnitřního lékařství druhého stupně v roce 1964 a kardiologie v roce 1969. K obhajobě již dříve napsané kandidátské práce na téma „Hydrodynamické čerpadlo v asistující cirkulaci“ byl připuštěn až v roce 1976 a teprve po roce 1989 mohl pokračovat v dalším vědecko-pedagogickém růstu. Habilitoval se v roce 1990 a o čtyři roky později byl jmenován profesorem v oboru vnitřní lékařství. Po většinu svého odborného života se zabýval kardiologií, v ní pak zejména invazivní předoperační diagnostikou, chlopenními vadami a funkcí levé srdeční komory. V roce 1990 byl zvolen do výboru nové svobodné České kardiologické společnosti (ČKS), v letech 1995–1999 byl jejím předsedou a v letech 1999–2005 místopředsedou. Je zakládajícím členem hned dvou pracovních skupin ČKS – PS Invazivní kardioangiologie a PS Chlopenní a vrozené srdeční vady v dospělosti. V roce 1993 byl zvolen předsedou Oborové komise České lékařské společnosti (ČLS) v Brně, od roku 1996 byl jeho místopředsedou.

Jiří Toman znal prof. R. Čerbáka od svých učenických let ve Fakultní nemocnici u sv. Anny. Učil se od tehdy již zkušeného kardiologa srdečním vadám, srdečním katetrizacím i různým tajům práce kardiologa na kardiologi-

rurgickém pracovišti. Později spolu často a úzce spolupracovali, ať již při řešení každodenních problémů kolem nemocných, při společné vědeckovýzkumné činnosti nebo při výuce mediků. Jejich blízký vztah vyvrcholil v ČKS, které prof. Roman Čerbák po dvě funkční období (1995–1999) předsedal a prof. Jiří Toman zastával funkci jejího vědeckého sekretáře.

Prof. Čerbáka jsem poznal až při práci pro ČKS. Do výboru ČKS jsem přišel v roce 1995, v době, kdy první „porevoluční“ předseda znovu osamostatněné ČKS, prof. MUDr. Vladimír Staněk, CSc., předával žezlo společnosti prof. MUDr. Romanu Čerbákovi, CSc. V té době jsem samozřejmě vůbec netušil, že o čtyři roky později budu stejné žezlo přebírat z rukou prof. Čer-

báka právě já. Myslím, že za těch deset let, kdy jsme společně ve výboru ČKS pracovali, jsme se vzájemně dobře poznali a troufám si tvrdit, že jsme se stali přáteli. Roman mi byl zpočátku vzorem a učitelem, později laskavým a moudrým rádcem. Od něho jsem se učil rozvážnosti, pečlivému zvažování problémů ze všech stran a všech možných aspektů a snaze rozhodovat věci za každé situace nezaujatě, spravedlivě a čestně. Nesmírně si také vážím jeho schopnosti připustit, že se v něčem mýlil, a za svůj omyl se dokonce omluvit. To je vlastnost dnes již, bohužel, takřka nevídaná.

Za předsednictví prof. Čerbáka se v ČKS mnohé změnilo. Protože se výroční kongresy ČKS překvapivě rychle zvětšovaly, stal se jim přívětivý a azalkami rozkvetlý jarní Zlín těsný. Přestože jsme do Zlína všichni velmi rádi jezdili, rozhodl výbor ČKS o přesunutí výročních kongresů do Brna. V té době, ještě Československa, to bylo rozhodnutí diplomatické a praktické. Brno bylo takřka na půl cesty z Prahy do Bratislavy a měli to tam zhruba stejně daleko kardiologové z Košic jako z Ústí nad Labem nebo Karlových Varů. V Brně se také vytvořila skupina nadšených a schopných organizátorů, jejichž ambicí bylo výroční sjezd každým rokem vylepšovat. Jak ukázal čas, bylo tehdejší rozhodnutí výboru ČKS také moudré a šťastné. Brno a jeho výstaviště se staly stejně přívětivými a všichni, včetně slovenských kardiologů, tam každým rokem v květnu jezdíme stejně rádi, jako kdysi do Zlína. Jaký jiný důkaz pro to přinést než to, že se každým rokem zvyšuje počet účastníků, který udělal z výročního sjezdu ČKS bezkonkurenčně největší a nejkvalitnější lékařský kongres v zemi.

Po dlouhém zvažování bylo rozhodnuto přesunout do Brna také sekretariát ČKS. Vlastně sekretariát v Brně nově vybudovat, protože do té doby představovala tuto instituci paní Marie Burešová, sekretářka tehdejšího předsedy ČKS a současně přednosty Kliniky kardiologie IKEM v Praze prof. V. Staňka. Nelehký úkol padl na nového předsedu a vědeckého sekretáře ČKS profesory R. Čerbáka a J. Tomana. O tom, jak výborně se úkolu zhostili, se mohl každý člen naší společnosti v následujících letech přesvědčit opakovaně sám. V Brně ve Fakultní nemocnici u sv. Anny vznikl skutečně profesionální úřad, jaký si rychle rostoucí a bohatnoucí ČKS zasloužila. Oba pánové také měli mimořádně šťastnou ruku při výběru sekretářky – tehdy slečny Lidušky Prchalové, dnes provdané Klímové, která je nyní úspěšnou hlavní organizátorkou výročních kongresů ČKS.

Za čtyři roky, po které prof. Čerbák předsedal ČKS, se udála řada věcí a byla přijata řada rozhodnutí, která významně ovlivnila další vývoj ČKS. Z nich se mi v paměti vybavuje např. vypracování „Konceptu rozvoje kardiologie v ČR“, dokumentu, který byl od doby svého vzniku několikrát aktualizován a který je dodnes základním dokumentem při jednání se státními orgány. Nebo vstup ČKS do Alpe-Adria Cardiology Association (AACA), ve kterém hrál prof. Čerbák rozhodující úlohu. Velmi dobře se pamatuji na to, jak po návratu z kongresu AACA v Grazu v Rakousku prof. Čerbák zaníceně přesvědčoval a přesvědčil výbor ČKS, že byť nemáme ani Alpy ani Jadran, naše členství v AACA je žádoucí a smysl má, protože poskytne nejmladším českým kardiologům platformu k první prezentaci svých výsledků a diskusi o nich na mezinárodním fóru a v angličtině. A tak se také stalo. V několika následujících letech vyjely desítky mladých českých kardiologů za mimořádné podpory ČKS na kongresy AACA a prezentovaly tam výsledky své vědeckovýzkumné práce. Mnozí na to dodnes rádi vzpomínají i jako na příjemnou společenskou událost. Časy se změnily, možností výjezdů mladých kardiologů do zahraničí je dnes daleko více, a proto zájem o AACA poněkud opadl. Ve své době však naše členství v AACA svůj cíl nepochybně splnilo.

Za předsednictví prof. Čerbáka také začaly vznikat první soubory „guidelines“ ČKS, které dnes tvoří nejúplnější a trůfám si tvrdit i nejlepší soubor odborných doporučení, která jsou v české medicíně k dispozici. Také jsme začali aktivně spolupracovat s Evropskou kardiologickou společností (ESC) na ambiciózním programu evropských kardiolo-

gických průzkumů EuroHeart Survey. Prof. Čerbák byl po mnoho let národním koordinátorem této z naší strany velmi úspěšné a ESC velmi ceněné aktivity.

Já osobně, ale potažmo vlastně i ČKS a celá česká kardiologie vdčíme prof. R. Čerbákovi ještě za jednu aktivitu, na které má osobně lví podíl. A sice za moje zvolení do výboru ESC v roce 2000, které znamenalo po více než dvaceti letech návrat české kardiologie (a českých kardiologů) do nejvyšších evropských kardiologických struktur. Na počátku stálo členství prof. Čerbáka v nominační komisi ESC a jeho mohutné, a jak se ukázalo i účinné, lobbování za mé zvolení. Jak už to v životě bývá, kruh se začíná uzavírat. Letos jsem byl zvolen do nominační komise ESC pro volby na funkční období 2010–2012. Doufám, že budu moci službu a kredit, které mi kdysi věnoval prof. Čerbák, vrátit některému z mladších kolegů a tím i české kardiologii.

Před deseti lety napsal Jiří Toman, že „pětašedesátník pan profesor Čerbák ujede se svým synem zhruba 50 kilometrů kolem Brna na bicyklu za den“. Roman mi v nedávném e-mailu tuto větu dementoval: „Byla to pravda, nicméně nikoli pravidelně. Dnes už to pravda není, na kole nejždím“. Bicykl ale nahradily mnohé jiné aktivity. Profesor Čerbák je dlouholetým předsedou Oborové komise ČLK pro kardiologii a také členem Čestné rady ČLK. Jak ani jinak neumí, plní všechny úkoly vyplývající z těchto funkcí pečlivě, svědomitě a až s úzkostlivou snahou o spravedlnost. Angažuje se v postgraduálním vzdělávání nejen v ČKS, ale i v rámci ČLK a píše „Stránky k zamyšlení“ do přílohy Kardio časopisu Cor et Vasa. Vloni vydal překrásnou monografii o nejčastějších srdečních chlopenních vadách. Prostě rozhodně nezahálí.

Milý Romane, nejenom jménem svým, ale jménem celé české kardiologické obce Ti ze srdce přeji hodně zdraví, elánu a dobré nálady.

Quod bonum felix faustum fortunatumque eveniat!

Tvůj přítel

LITERATURA

1. Toman J. K životnímu jubileu prof. MUDr. Romana Čerbáka, CSc. Cor Vasa 1998;40:K 225.